Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/4990

12.9.2025

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Richtsnoeren van de Commissie en rapportagemodel overeenkomstig artikel 5, lid 5, artikel 6, lid 6, en artikel 7, lid 3, van Richtlijn (EU) 2022/2557 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten

(C/2025/4990)

I. INLEIDING

1. Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad [1] betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten ("de richtlijn") heeft tot doel ervoor te zorgen dat diensten die essentieel zijn voor de instandhouding van vitale maatschappelijke functies of economische activiteiten zonder belemmeringen worden verleend op de interne markt. Met de richtlijn wordt de weerbaarheid van de kritieke entiteiten die dergelijke diensten verlenen, versterkt en wordt een overkoepelend kader voor de weerbaarheid van kritieke entiteiten tot stand gebracht ten aanzien van alle (zowel natuurlijke en door de mens veroorzaakte als onbedoelde of opzettelijke) gevaren.

2. Om een hoge weerbaarheid te bereiken, vloeien er uit de richtlijn verplichtingen voor de lidstaten voort. De Commissie kreeg de opdracht aanbevelingen, niet-bindende richtsnoeren en een vrijwillig gemeenschappelijk rapportagemodel te ontwikkelen om hen te helpen een aantal van deze verplichtingen na te komen. Met deze mededeling wordt met name gevolg gegeven aan artikel 5, lid 5, van de richtlijn wat betreft de ontwikkeling van een model voor de verstrekking van bepaalde informatie aan de Commissie, aan artikel 6, lid 6, van de richtlijn wat betreft de ontwikkeling van aanbevelingen en richtsnoeren om de lidstaten te ondersteunen bij de identificatie van kritieke entiteiten, en artikel 7, lid 3, van de richtlijn wat betreft de identificatie van richtsnoeren om de toepassing van de criteria voor het bepalen van de ernst van een verstorend effect te vergemakkelijken, rekening houdend met de informatie die de lidstaten overeenkomstig artikel 7, lid 2, van de richtlijn moeten verstrekken.

3. Voordat deze mededeling werd vastgesteld, zijn de lidstaten tijdens een workshop op 3 en 4 oktober 2024 overeenkomstig bovengenoemde bepalingen geraadpleegd terwijl de Groep voor de weerbaarheid van kritieke entiteiten (CERG) op 12 februari 2025 is geraadpleegd. In maart 2025 vond schriftelijk verder bilateraal overleg plaats tussen afgevaardigden van de CERG en op 7 april 2025 werd een geactualiseerde versie met de CERG gedeeld.

4. Deze mededeling is juridisch niet bindend en heeft geen invloed op de interpretatie van het EU-recht door het Hof van Justitie van de Europese Unie.

II. VRIJWILLIG GEMEENSCHAPPELIJK RAPPORTAGEMODEL

5. Het vrijwillig gemeenschappelijk rapportagemodel waarmee, zoals bepaald in artikel 5, lid 5, van de richtlijn de lidstaten bepaalde informatie met betrekking tot de risicobeoordeling aan de Commissie verstrekken, is in de bijlage opgenomen.

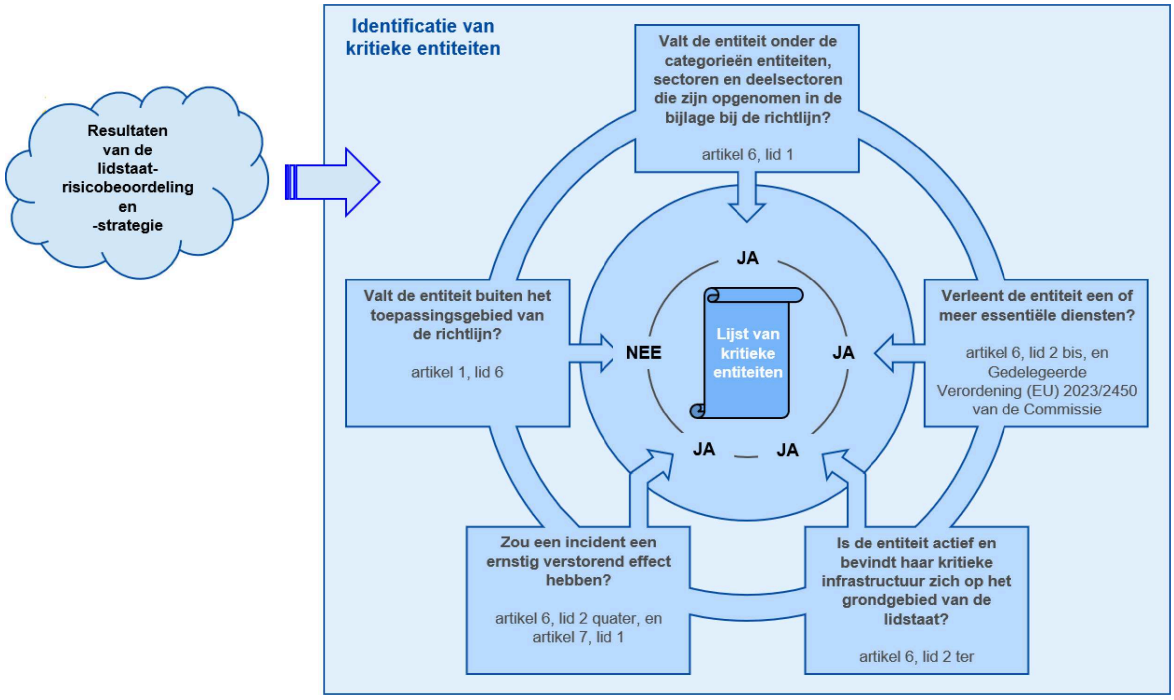
6. Hoewel dit gemeenschappelijk rapportagemodel een vrijwillig karakter heeft, worden de lidstaten aangemoedigd om het te gebruiken wanneer zij informatie verstrekken overeenkomstig artikel 5, lid 4, van de richtlijn.

[1] Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

III. NIET-BINDENDE RICHTSNOEREN TER ONDERSTEUNING VAN DE IDENTIFICATIE VAN KRITIEKE ENTITEITEN

Figuur 1

Het proces om kritieke entiteiten te identificeren ([2])

7. In verband met de ondersteuning van de identificatie van kritieke entiteiten zijn deze niet-bindende richtsnoeren in het licht van de overwegingen 3 ([3]) en 16 ([4]) van de richtlijn in het bijzonder bedoeld om de consequente toepassing op EU-niveau van de criteria voor de identificatie van kritieke entiteiten te ondersteunen.

8. Overeenkomstig artikel 6, lid 2, van de richtlijn "*houdt een lidstaat bij de identificatie van kritieke entiteiten op grond van de richtlijn rekening met de resultaten van zijn lidstaat-risicobeoordeling en zijn strategie inzake de weerbaarheid van kritieke entiteiten en past hij alle onderstaande criteria toe:*

   a) de entiteit verleent een of meer essentiële diensten;

   b) de entiteit is actief en haar kritieke infrastructuur bevindt zich op het grondgebied van die lidstaat; en

   c) een incident zou aanzienlijke verstorende effecten hebben, zoals bepaald overeenkomstig artikel 7, lid 1 van de richtlijn, op de verlening door de entiteit van een of meer essentiële diensten of op de verlening van andere essentiële diensten in de in de bijlage beschreven sectoren die afhankelijk zijn van die diensten".

9. Uit het bovenstaande volgt dat lidstaten bij de identificatie van kritieke entiteiten rekening moeten houden met drie belangrijke elementen: de resultaten van de risicobeoordeling, de resultaten van de nationale strategie en de cumulatieve toepassing van de in punt 8 genoemde criteria.

([2]) Er is geen verplichte volgorde voor de identificatiestappen.

([3]) "[...] de interne markt [wordt] gekenmerkt door versnippering wat betreft de identificatie van kritieke entiteiten, en [...] de betreffende sectoren en categorieën entiteiten [worden] dus niet altijd in alle lidstaten als kritiek erkend. Met deze richtlijn moet ten aanzien van de sectoren en categorieën entiteiten die onder het toepassingsgebied ervan vallen derhalve een solide niveau van harmonisatie worden bereikt."

([4]) "Om te waarborgen dat de weerbaarheidseisen van deze richtlijn voor alle relevante entiteiten gelden en onderlinge verschillen in dat opzicht te beperken, is het van belang om geharmoniseerde regels vast te stellen op basis waarvan kritieke entiteiten in de hele Unie op consistente wijze kunnen worden geïdentificeerd, maar die de lidstaten ook vrij laten om op passende wijze rekening te houden met de rol en het belang van die entiteiten op nationaal niveau."

III.1 **De resultaten van de risicobeoordeling**

10. In overweging 15 van de richtlijn wordt toegelicht dat "*[b]ij de acties van de lidstaten om kritieke entiteiten te identificeren en hun weerbaarheid te helpen waarborgen, [...] een risicogebaseerde aanpak [moet] worden gevolgd die zich richt op de entiteiten die het meest relevant zijn voor de uitvoering van vitale maatschappelijke functies of economische activiteiten*".

11. De lidstaten worden aangemoedigd om de resultaten van de overeenkomstig artikel 5 van de richtlijn uitgevoerde risicobeoordeling voor de identificatie van kritieke entiteiten operationeel te maken op het gebied van:

    a) de omvang van het verlies of de verstoring (grote versus geringe impact) van de verlening van een essentiële dienst door een bepaalde entiteit; en

    b) de waarschijnlijkheid van het verlies of de verstoring (grote versus geringe impact) van de verlening van een essentiële dienst door een bepaalde entiteit.

12. Risico's die sector- of grensoverschrijdend van aard zijn, moeten bij de identificatie van kritieke entiteiten bijzonder zwaar worden meegewogen vanwege de bredere cascade-effecten die deze mogelijk hebben op de verlening van essentiële diensten door andere entiteiten in de in de bijlage bij de richtlijn genoemde sectoren.

III.2 **De strategie ter verbetering van de weerbaarheid van kritieke entiteiten**

13. In overweging 13 van de richtlijn wordt toegelicht dat "*[o]m te zorgen voor een integrale aanpak betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten [...] elke lidstaat [moet] beschikken over een strategie om de weerbaarheid van kritieke entiteiten te versterken*." In dezelfde overweging wordt verduidelijkt wat de strategie moet bevatten, namelijk "*de uit te voeren strategische doelstellingen en beleidsmaatregelen. In het belang van samenhang en efficiëntie moet de strategie zo worden ontworpen dat het bestaande beleid er naadloos in wordt geïntegreerd, en dat waar mogelijk wordt voortgebouwd op bestaande nationale en sectorale strategieën, plannen of soortgelijke documenten*." De strategie moet overeenkomstig artikel 4 van de richtlijn worden vastgesteld.

14. Om te komen tot een brede aanpak ten aanzien van de identificatie van kritieke entiteiten, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat hun strategieën voorzien in een beleidskader voor versterkte coördinatie tussen de uit hoofde van deze richtlijn en uit hoofde van Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad ([5]) bevoegde autoriteiten bij de uitwisseling van informatie over cyberbeveiligingsrisico's, cyberdreigingen en cyberincidenten, evenals niet-cybergerelateerde risico's, dreigingen en incidenten, en in het kader van de uitoefening van toezichthoudende taken ([6]). Aangezien dit van invloed kan zijn op de identificatie van kritieke entiteiten in sectoren die bijzonder kwetsbaar zijn voor hybride dreigingen, moeten de lidstaten bij de invoering van hun strategieën en bij het voortbouwen op die strategieën met het oog op de identificatie van kritieke entiteiten terdege rekening houden met het hybride karakter van dreigingen voor kritieke entiteiten. De lidstaten worden aangemoedigd om Europese en internationale normen in aanmerking te nemen die relevant zijn voor de veiligheids- en weerbaarheidsmaatregelen die van toepassing zijn op kritieke entiteiten en die als basis kunnen dienen voor de strategieën van de lidstaten en vervolgens voor hun aanwijzingsprocedures en -besluiten.

15. Overeenkomstig artikel 4, lid 2, van de richtlijn moet de strategie bepaalde elementen bevatten, zoals strategische doelstellingen en prioriteiten voor het verbeteren van de algemene weerbaarheid van kritieke entiteiten en een beschrijving van het proces aan de hand waarvan kritieke entiteiten worden geïdentificeerd. De strategische doelstellingen en prioriteiten kunnen behulpzaam zijn bij de identificatie van kritieke entiteiten. Zo kunnen bijvoorbeeld in het kader van de prioriteitenstelling drempelwaarden voor aanvaardbare, toelaatbare en onaanvaardbare risico's in de strategie worden vastgesteld. Dit zou de bevoegde autoriteiten kunnen helpen bij de identificatie van kritieke entiteiten en bij het bepalen van de ernst van verstorende effecten.

([5]) Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (NIS 2-richtlijn) (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([6]) De strategieën moeten worden gecoördineerd en in overeenstemming zijn met de nationale strategieën en plannen voor klimaatadaptatie overeenkomstig artikel 5, lid 4, van Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 ("Europese klimaatwet") (PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

III.3 **De criteria voor de identificatie van kritieke entiteiten**

16. Uit artikel 6, lid 2, van de richtlijn volgt dat de drie in die bepaling genoemde criteria cumulatief moeten worden toegepast, d.w.z. dat alleen een entiteit die aan alle drie criteria voldoet als kritieke entiteit in de zin van de richtlijn kan worden aangemerkt.

17. Daarom, en rekening houdend met de niet-toepassing van de richtlijn zoals bepaald in artikel 1, lid 6, en artikel 5, lid 1, en artikel 7, lid 1, van die richtlijn, moeten de volgende vijf stappen worden overwogen bij de identificatie van kritieke entiteiten (zie figuur 1):

(a) Behoort de entiteit tot een van de sectoren of deelsectoren en categorieën van in de bijlage bij de richtlijn opgenomen entiteiten?

(b) Verleent de entiteit een of meer essentiële diensten?

(c) Is de entiteit actief, en bevindt haar kritieke infrastructuur zich op het grondgebied van die lidstaat?

(d) Zou een incident aanzienlijke verstorende effecten ([7]) hebben op de verlening door de entiteit van een of meer essentiële diensten of op de verlening van andere essentiële diensten in de in de bijlage beschreven sectoren die afhankelijk zijn van die diensten?

(e) Valt de entiteit buiten het toepassingsgebied van de richtlijn ([8])?

18. De lidstaten kunnen zelf bepalen in welke volgorde zij deze stappen uitvoeren. In de richtlijn wordt geen specifieke volgorde voorgeschreven.

19. Wanneer, nadat de lidstaat deze stappen heeft uitgevoerd, blijkt dat een entiteit cumulatief aan de drie criteria van artikel 6, lid 1, van de richtlijn voldoet, moet zij door de lidstaat als kritieke entiteit worden geïdentificeerd. In overweging 16 wordt ter verduidelijking gesteld dat "*[i]ndien er in een lidstaat geen entiteit is die aan die criteria voldoet, [...] die lidstaat niet [mag] verplicht worden een kritieke entiteit in de overeenkomstige sector of deelsector te identificeren*."

(a) *Behoort de entiteit tot een van de sectoren of deelsectoren en categorieën van in de bijlage bij de richtlijn opgenomen entiteiten?*

20. In de derde kolom van de bijlage bij de richtlijn zijn de categorieën entiteiten opgenomen die overeenkomen met de lijst van sectoren en deelsectoren die onder de richtlijn vallen. Vrijwel alle categorieën verwijzen naar relevante sectorale EU-wetgeving waarin de betreffende categorie entiteiten wordt gedefinieerd. In het identificatieproces moet zorgvuldig rekening worden gehouden met dergelijke wetgeving, teneinde inzicht te krijgen in de categorie entiteiten die in de betrokken sector en deelsector onder de criteria vallen.

21. De specifieke kenmerken van bepaalde sectoren moeten in het identificatieproces in aanmerking worden genomen. Ten aanzien van de energiesector wordt in overweging 5 het volgende gesteld: "*Wat de energiesector betreft, en meer bepaald de wijze van elektriciteitsproductie en -transmissie (met het oog op de elektriciteitsvoorziening), kan, indien zulks wenselijk wordt geacht, de elektriciteitsproductie ook de transmissieonderdelen van kerncentrales omvatten, maar niet de specifiek nucleaire elementen die vallen onder verdragen en het Unierecht, met inbegrip van relevante rechtshandelingen van de Unie betreffende kernenergie*".

22. Ten aanzien van de levensmiddelensector wordt, eveneens in overweging 5 van de richtlijn, verduidelijkt dat "*[o]m een evenredige aanpak te waarborgen en om op passende wijze rekening te houden met de rol en het belang van die entiteiten op nationaal niveau, [...] levensmiddelenbedrijven, met of zonder winstoogmerk, publiek of privaat, derhalve alleen als kritieke entiteiten [mogen] worden geïdentificeerd als zij zich uitsluitend bezighouden met logistiek en groothandel, dan wel grootschalige industriële productie en verwerking met een significant marktaandeel op nationaal niveau.*"

23. Bij de identificatie van kritieke entiteiten moeten de lidstaten rekening houden met het bijzondere belang van bepaalde sectoren, zoals vervoer, wat betreft de sleutelrol van zee- of binnenhavens, wegen, luchthavens en spoorwegen, met name wanneer deze tweeërlei gebruik kennen, namelijk voor militaire mobiliteit en civiele doeleinden, water, energie en digitale infrastructuur voor de verlening van essentiële diensten in andere sectoren, vanwege hun strategische rol bij het waarborgen van de weerbaarheid van de toeleveringsketen en bij de bestrijding van illegale handel en georganiseerde misdaad.

([7]) Als vastgesteld overeenkomstig artikel 1, lid 7, van de richtlijn.

([8]) Artikel 1, lid 6, van de richtlijn is niet van toepassing op overheidsinstanties die activiteiten uitvoeren op het gebied van nationale veiligheid, openbare veiligheid, defensie of rechtshandhaving, met inbegrip van het onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten.

24. Wat entiteiten in de sectoren bankwezen, financiëlemarktinfrastructuur en digitale infrastructuur betreft, moeten de lidstaten overeenkomstig artikel 8 van de richtlijn en de toelichting in de overwegingen 20 en 21 daarvan op basis van dezelfde criteria en volgens dezelfde procedure als die welke in de richtlijn zijn vastgesteld, kritieke entiteiten die tot deze sectoren behoren, identificeren. De betrokken bevoegde autoriteiten moeten elkaar in voorkomend geval informeren en raadplegen bij de identificatie van de entiteiten in deze drie sectoren, overeenkomstig hun algemene verplichting tot doeltreffende samenwerking bij de uitvoering van hun taken op grond van artikel 9, lid 1, van de richtlijn.

25. De lidstaten moeten bij de identificatie van kritieke entiteiten overeenkomstig artikel 6 van de richtlijn naar behoren rekening houden met entiteiten die essentiële diensten verlenen voor onderzeese elektronische communicatie en elektriciteitstransmissie ([9]).

(b) *Verleent de entiteit een of meer essentiële diensten?*

26. Hoewel Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2450 van de Commissie ([10]) ("de gedelegeerde verordening van de Commissie") voornamelijk is bedoeld om een lijst vast te stellen van essentiële diensten in de sectoren en deelsectoren die in de bijlage bij de richtlijn zijn opgenomen en die door de bevoegde autoriteiten moet worden gebruikt voor het uitvoeren van risicobeoordelingen, moet die lijst vervolgens ook worden gebruikt in het identificatieproces om te bepalen of de entiteit aan het eerste criterium voldoet, namelijk of de entiteit een of meer essentiële diensten verricht.

27. In overweging 4 van de gedelegeerde verordening van de Commissie wordt gesteld dat "*de lijst van essentiële diensten [moet] worden gebruikt in het licht van alle relevante bepalingen van [de] [r]ichtlijn*". Dit omvat de definitie van essentiële diensten als diensten die van cruciaal belang zijn voor de instandhouding van vitale maatschappelijke functies, economische activiteiten, de volksgezondheid en openbare veiligheid, of het milieu, alsook de definitie van een overheidsinstantie ([11]) en de bepalingen betreffende het toepassingsgebied van die richtlijn ([12]), die onder andere van toepassing zijn wanneer het voornoemde eerste criterium wordt toegepast.

28. In artikel 5, lid 1, van de richtlijn wordt echter duidelijk vermeld dat de lijst in de gedelegeerde verordening van de Commissie niet uitputtend is. Er kunnen derhalve andere essentiële diensten zijn die wel onder de richtlijn vallen, maar er niet in zijn opgenomen. Daarom zijn de in de richtlijn vermelde essentiële diensten, die weliswaar een belangrijk referentiepunt vormen, niet noodzakelijkerwijs de enige diensten waarmee de lidstaten rekening moeten houden bij de toepassing van artikel 6, lid 2, punt a), van de richtlijn. Die bepaling verwijst naar "essentiële diensten" in de zin van artikel 2, lid 5, van de richtlijn, in het algemeen, zonder noodzakelijkerwijs beperkt te zijn tot alleen de essentiële diensten die in de gedelegeerde verordening van de Commissie zijn opgenomen.

(c) *Is de entiteit actief, en bevindt haar kritieke infrastructuur zich op het grondgebied van die lidstaat?*

29. Bij deze stap moeten de lidstaten nagaan of entiteiten daadwerkelijk op hun grondgebied actief zijn — d.w.z. hun activiteiten verrichten — en of zij daar kritieke infrastructuur hebben, waarmee wordt gedoeld op fysieke aanwezigheid. Deze twee elementen (het verrichten van activiteiten door de kritieke entiteit en de locatie van de kritieke infrastructuur) worden toegelicht in overweging 16 van de richtlijn, waarin wordt aangegeven dat een entiteit moet worden geacht actief te zijn op het grondgebied van een lidstaat mits die entiteit haar activiteiten verricht die noodzakelijk zijn voor de betreffende essentiële dienst of diensten in de betreffende lidstaat en mits de kritieke infrastructuur van die entiteit, die wordt gebruikt om die dienst of diensten te verlenen, zich fysiek in de betreffende lidstaat bevindt.

([9]) Zie ook de gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over het EU-actieplan inzake kabelbeveiliging (JOIN(2025) 9 final).

([10]) Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2450 van de Commissie van 25 juli 2023 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad door de vaststelling van een lijst van essentiële diensten (PB L, 2023/2450, 30.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2450/oj). Deze gedelegeerde handeling is vastgesteld overeenkomstig artikel 5, lid 1, van de richtlijn.

([11]) Artikel 2, lid 10, van de richtlijn.

([12]) Artikel 1, leden 6 en 7, van de richtlijn.

30. Voor de toepassing van artikel 6, lid 2, punt b), van de richtlijn wordt het grondgebied van een lidstaat, binnen de afbakeningen die voortvloeien uit artikel 355 VWEU, geacht het landgebied en de binnenwateren van die lidstaat te omvatten, alsmede de territoriale zee (met bodem en ondergrond), zoals deze is vastgesteld door die lidstaat overeenkomstig het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos). Daarnaast omvat het de door die lidstaat vastgestelde exclusieve economische zone (EEZ) en het continentaal plat, maar alleen voor zover er een verband bestaat tussen de kritieke infrastructuur die zich in de EEZ of op het continentaal plat van de lidstaat bevindt en de soevereine rechten of jurisdictie die een kuststaat in die delen van de zee uitoefent overeenkomstig het Unclos, zonder afbreuk te doen aan de bij het Unclos gewaarborgde rechten en vrijheden van andere staten. Derhalve moeten de lidstaten bij de toepassing van artikel 6, lid 2, punt b), van de richtlijn, waar dit van toepassing is, per geval beoordelen in hoeverre kritieke infrastructuur in hun EEZ en op het continentaal plat tot het grondgebied wordt gerekend.

31. Zo is bijvoorbeeld in het geval van onderzeese kabels of pijpleidingen die door andere staten in de uitoefening van hun rechten uit hoofde van artikel 58, lid 1, en artikel 79, lid 1, van het Unclos zijn aangelegd en die door de EEZ of het continentaal plat van een kustlidstaat lopen, die lidstaat niet verplicht om zijn verplichtingen uit hoofde van de richtlijn met betrekking tot die kritieke infrastructuur na te komen, voor zover deze niet onder zijn functionele soevereiniteit en jurisdictie in de EEZ en op het continentaal plat op grond van het Unclos vallen. Daarentegen moeten onderzeese kabels of pijpleidingen die zich in de EEZ of op het continentaal plat van een kustlidstaat bevinden, in die staat worden onderworpen aan de verplichtingen van de richtlijn wanneer deze kritieke infrastructuur verband houdt met activiteiten waarmee die staat zijn soevereiniteit of jurisdictie in de EEZ of op het continentaal plat uitoefent overeenkomstig de artikelen 56 en 77 van het Unclos.

32. Aangezien de plaats van vestiging van de entiteit niet in artikel 6, lid 2, punt b), van de richtlijn, wordt vermeld, mag deze niet als onderdeel van dit criterium worden beschouwd. Dit element moet derhalve worden beschouwd als niet ter zake voor het proces van identificatie van kritieke entiteiten in het kader van de richtlijn.

(d) *Zou een incident aanzienlijke verstorende effecten hebben op de verlening door de entiteit van een of meer essentiële diensten of op de verlening van andere essentiële diensten in de in de bijlage beschreven sectoren die afhankelijk zijn van die diensten?*

33. De wijze waarop de ernst van een verstorend effect moet worden bepaald, wordt nader uitgewerkt in artikel 7, lid 1, van de richtlijn, waarin een opsomming wordt gegeven van de daarbij in aanmerking te nemen criteria. Deze criteria worden nader toegelicht in afdeling IV van deze richtsnoeren.

(e) *Valt de entiteit buiten het toepassingsgebied van de richtlijn?*

34. Indien een entiteit behoort tot een van de categorieën entiteiten waarop de richtlijn zoals bepaald in artikel 1, lid 6, van de richtlijn niet van toepassing is, bestaat er geen verplichting om deze als kritieke entiteit uit hoofde van de richtlijn te identificeren.

35. Onverminderd de wettelijke verplichting voor de lidstaten om de in afdeling III.3 (A-D) van deze richtsnoeren toegelichte criteria van de richtlijn toe te passen, kunnen zij op grond van hun nationale recht en in overeenstemming met het Unierecht ook verplichtingen met betrekking tot kritieke entiteiten opleggen aan entiteiten die actief zijn in andere op grond van het nationale recht als kritiek aangemerkte, maar niet in de bijlage bij de richtlijn vermelde sectoren.

36. Zoals in punt 28 hierboven is uiteengezet, vormt de gedelegeerde verordening van de Commissie weliswaar een belangrijk referentiepunt, maar moeten de lidstaten mogelijk rekening houden met andere essentiële diensten dan die welke in de gedelegeerde verordening van de Commissie zijn opgenomen. Bovendien kunnen lidstaten, op grond van hun nationale recht en in overeenstemming met het recht van de Unie, besluiten om entiteiten die andere diensten verlenen dan de onder de richtlijn vallende essentiële diensten, verplichtingen op te leggen ter versterking van de weerbaarheid.

37. De lidstaten kunnen dus op grond van hun nationale recht en in overeenstemming met het recht van de Unie andere kritieke entiteiten identificeren dan die welke op basis van de richtlijn als zodanig zijn geïdentificeerd ([13]). Aangezien dergelijke entiteiten op basis van nationaal recht worden geïdentificeerd, hoeven zij bijgevolg niet te voldoen aan de cumulatieve criteria van artikel 6, lid 2, van de richtlijn en zoals hierboven uiteengezet.

IV. NIET-BINDENDE RICHTSNOEREN OM DE CRITERIA VOOR HET BEPALEN VAN DE ERNST VAN EEN VERSTOREND EFFECT EENVOUDIGER TOE TE PASSEN

38. Hoewel uit artikel 7, lid 1, van de richtlijn volgt dat alle criteria bij het bepalen van de ernst van een verstorend effect in aanmerking moeten worden genomen, kunnen de lidstaten de concrete relevantie van deze criteria in het licht van de specifieke omstandigheden van het concrete geval nader beoordelen.

IV.1 **Het aantal gebruikers dat afhankelijk is van de essentiële dienst**

39. De lidstaten worden aangemoedigd om bij de toepassing van dit criterium rekening te houden met het volgende:

a) zowel natuurlijke als rechtspersonen als gebruikers;

b) andere kritieke entiteiten als gebruikers;

c) het totale aantal gebruikers dat rechtstreeks afhankelijk is van de essentiële dienst en/of, voor zover het mogelijk is om dit te schatten, het aantal indirecte gebruikers van de essentiële dienst, d.w.z. personen die niet rechtstreeks afhankelijk zijn van de dienst maar wel door een verstoring ervan zouden worden getroffen.

40. Wanneer het aantal gebruikers wordt geschat aan de hand van een drempelwaarde, moet de drempelwaarde worden bepaald aan de hand van de vraag of:

a) de gebruikers zijn geconcentreerd in een bepaald gebied of zijn verspreid over een regio;

b) de gebruikers tot kwetsbare groepen behoren, bijvoorbeeld ouderen, personen met een beperking of kinderen;

c) er sprake is van een tijdkritische afhankelijkheid van de betrokken essentiële dienst, bijvoorbeeld voor exploitanten van grondgebonden ruimtevaartinfrastructuur;

d) het aantal gebruikers van de betrokken essentiële dienst weliswaar niet groot is, maar deze gebruikers wel in hoge mate afhankelijk zijn van de essentiële dienst, bijvoorbeeld een zorgaanbieder.

IV.2 **De mate waarin andere in de bijlage beschreven sectoren en deelsectoren afhankelijk zijn van de betrokken essentiële dienst**

41. Kritieke entiteiten zijn onderling vaak sterk verbonden en op complexe wijze van elkaar afhankelijk. Afhankelijkheden en onderlinge afhankelijkheden zijn een risicoversterkende factor die de ernst van een verstorend effect kunnen vergroten.

42. De lidstaten worden aangemoedigd om bij de toepassing van dit criterium rekening te houden met het volgende:

a) of twee of meer sectoren afhankelijk zijn van de betrokken essentiële dienst;

b) of de kritieke entiteiten die actief zijn in andere sectoren en deelsectoren dan de betrokken sector over alternatieven voor die essentiële dienst beschikken;

c) of het verstorende effect van een incident in verband met de verlening van de essentiële dienst zich snel zal verspreiden en zal leiden tot een cascade-effect in andere sectoren en deelsectoren.

([13]) Vgl. artikel 3 van de richtlijn, waarin wordt vermeld dat de richtlijn lidstaten niet belet bepalingen van nationaal recht vast te stellen of te handhaven teneinde het weerbaarheidsniveau van kritieke entiteiten te verhogen, mits dergelijke bepalingen stroken met de plichten van de lidstaten die zijn vastgelegd in het Unierecht.

43. In overweging 18 van de richtlijn wordt toegelicht dat "*de lidstaten bij het bepalen van de mate waarin andere sectoren en deelsectoren afhankelijk zijn van de essentiële dienst die wordt verleend door een kritieke entiteit, voor zover mogelijk ook rekening [moeten] houden met de effecten op de toeleveringsketen*."

44. De lidstaten worden aangemoedigd om, teneinde dergelijke effecten in de toeleveringsketen aan te pakken, gebruik te maken van bestaande inventarisaties of een inventarisatie op te maken van toeleveringsketens voor essentiële diensten die worden verleend door entiteiten in de sectoren die binnen het toepassingsgebied van de richtlijn vallen, zoals rechtstreekse leveranciers en afnemers, indirecte leveranciers en afnemers en sector- en grensoverschrijdende afhankelijkheden, ook buiten de EU.

IV.3 De ernst en duur van de potentiële gevolgen van incidenten voor economische en maatschappelijke activiteiten, het milieu, de openbare veiligheid en beveiliging, of de volksgezondheid

45. Om de ernst en de duur van een incident te beoordelen, moet elk van de in artikel 7, lid 1, punt c), van de richtlijn genoemde elementen afzonderlijk in aanmerking worden genomen. Hoe langer een incident aanhoudt en hoe hoger de intensiteit ervan is, des te ernstiger moeten de gevolgen voor de economische en maatschappelijke activiteiten, het milieu, de openbare veiligheid en beveiliging of de volksgezondheid worden geacht.

46. De lidstaten worden aangemoedigd om bij de toepassing van dit criterium rekening te houden met de volgende elementen:

47. Wat betreft de potentiële gevolgen van incidenten voor economische activiteiten worden de lidstaten aangemoedigd om rekening te houden met:

a) de geschatte rechtstreekse kosten in verband met de materiële schade door verstoringen, de omvang en de duur van de bedrijfsonderbreking als gevolg van het stil komen te liggen van de activiteiten, inkomstenverlies, mogelijke bedrijfssluitingen en verzekeringskosten, wanneer de gevolgen daarvan aanzienlijk genoeg zijn om van invloed te kunnen zijn op de macro-economie;

b) de geschatte kosten als gevolg van verstoringen in de toeleveringsketen die leiden tot vertragingen en tekorten in de verlening van essentiële diensten, een daling van de consumentenbestedingen en een verlies van vertrouwen bij het publiek;

c) de geschatte kosten die worden veroorzaakt door de gevolgen voor investeringen, handel en economische groei op lange termijn.

48. Wat betreft de potentiële gevolgen van incidenten voor maatschappelijke activiteiten worden de lidstaten aangemoedigd om de ernst van verstoringen van overheidsactiviteiten op centraal, regionaal of lokaal niveau en van verstoringen van activiteiten in de particuliere sector die het algemene vermogen om essentiële diensten te verlenen belemmeren, waaronder verstoring van het dagelijks leven, in te schatten.

49. Wat betreft de potentiële gevolgen van incidenten voor het milieu worden de lidstaten aangemoedigd om rekening te houden met:

a) de geschatte schade aan ecosystemen en de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 14, van Verordening 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad ([14]) betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen;

b) de gevolgen voor de luchtkwaliteit (concentraties van luchtverontreinigende stoffen, luchtkwaliteitsindexen, veranderingen in het aquatisch ecosysteem), de waterkwaliteit (veranderingen in de concentraties van verontreinigende stoffen in water en in het mariene milieu, waterkwaliteit, gevolgen voor de menselijke gezondheid, schade aan de biodiversiteit) en het land (bodem, ontbossing, verstedelijking, landbouw, veranderingen in de biodiversiteit);

c) de invloed op klimaatverandering, met inbegrip van veranderingen in broeikasgasemissies;

d) het optreden van acute of chronische klimaatrisico's.

([14]) Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

50. De beoordeling van de potentiële gevolgen van incidenten voor het milieu moet worden gebaseerd op een alomvattende aanpak waarbij zowel de directe als de indirecte gevolgen en de gevolgen op zowel de korte als de lange termijn in aanmerking worden genomen. De lidstaten worden aangemoedigd om gebruik te maken van bestaande milieueffectbeoordelingen of om dergelijke beoordelingen, strategische milieubeoordelingen of levenscyclusbeoordelingen uit te voeren.

51. Wat betreft de potentiële gevolgen van incidenten voor de openbare veiligheid en beveiliging worden de lidstaten aangemoedigd om rekening te houden met:

a) de effecten van verschillende soorten incidenten en de gevolgen daarvan voor de verlening van essentiële diensten, wat betreft omvang en duur, voor de beschikbaarheid en doeltreffendheid van overheidsdiensten die zich bezighouden met openbare veiligheid en beveiliging, zoals politiediensten, brandweer, rechtbanken en gevangenissen, misdaadcijfers, de kans op sociale onrust als gevolg van een tekort aan essentiële diensten of goederen, of veranderingen in de perceptie van veiligheid en beveiliging door de gemeenschap;

b) de gevolgen voor de beschikbaarheid en doeltreffendheid van de responscapaciteiten van overheidsdiensten die zich bezighouden met openbare veiligheid en beveiliging.

52. Om de potentiële gevolgen van incidenten voor de openbare veiligheid en beveiliging te kunnen inschatten, worden de lidstaten aangemoedigd gebruik te maken van de resultaten van risico-, dreigings- en kwetsbaarheidsanalyses, misdaadanalyses en -meters, rampenplannen en -oefeningen, en de inschakeling van belanghebbenden.

53. Wat betreft de potentiële gevolgen van incidenten voor de volksgezondheid worden de lidstaten aangemoedigd om rekening te houden met:

a) verlies van toegang tot gezondheidszorg als gevolg van vertragingen in de behandeling, onvermogen om medische voorzieningen te bereiken, personeelstekorten, onvermogen om noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid aan te pakken, druk op of verlies van de productie van farmaceutische basisproducten, farmaceutische basispreparaten, medische tegenmaatregelen en medische hulpmiddelen die tijdens een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid als essentieel worden beschouwd, tekorten aan geneesmiddelen, gevolgen voor de geestelijke gezondheid, verhoogde morbiditeit en sterfte (hoger percentage chronische ziekten, verspreiding van besmettelijke ziekten, gewonden, doden);

b) verstoring van de voedselvoorzieningsketen, verstoring of verontreiniging van (drink)watervoorraden;

c) effecten op de gezondheid van kwetsbare groepen (ouderen, kinderen, personen met een laag inkomen, patiënten met reeds bestaande aandoeningen).

54. Om de potentiële gevolgen van incidenten voor de volksgezondheid te kunnen beoordelen, worden de lidstaten aangemoedigd gebruik te maken van surveillance van de volksgezondheid om uitbraken van ziekten en veranderingen in de sterftecijfers op te sporen, en van milieumonitoring; vragenlijsten en interviews om gegevens te verzamelen over de toegang tot gezondheidszorg en de ervaring die is opgedaan voor en na verstoringen; en geospatiale analyse om kwetsbare groepen en gebieden met beperkte toegang tot gezondheidszorg in kaart te brengen.

IV.4 **Het marktaandeel van de entiteit op de markt voor de betrokken essentiële dienst(en)**

55. Het marktaandeel weerspiegelt de relatieve positie van leveranciers op de markt en wordt doorgaans gebaseerd op de verkopen of aankopen van de betrokken producten in het betrokken geografische gebied. Doorgaans bieden zowel de waarde van de aan- of verkopen en het volume van de aan- of verkopen nuttige informatie ([15]). De lidstaten worden aangemoedigd om ook sectorspecifieke statistische gegevens te raadplegen of marktonderzoek te verrichten om het marktaandeel van een entiteit te bepalen.

([15]) Mededeling van de Commissie — Bekendmaking van de Commissie betreffende de afbakening van de relevante markt ten behoeve van het mededingingsrecht van de Unie (PB C, C/2024/1645, 22.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj), blz. 105-107.

56. Het criterium marktaandeel moet altijd in samenhang met andere criteria worden beoordeeld, aangezien een geringe afhankelijkheid van de essentiële dienst of de beschikbaarheid van alternatieve dienstverleners de ernst van een verstorend effect aanzienlijk kan verminderen. Afhankelijkheid kan een belangrijke factor zijn bij het beoordelen van de impact van marktaandeel, aangezien dit kan verklaren in hoeverre de samenleving, specifieke sectoren of andere entiteiten afhankelijk zijn van een bepaalde essentiële dienst. Bij het beoordelen van de impact van het marktaandeel kan de mate van afhankelijkheid iets zeggen over het relatieve systeemrisico en de mate van kriticiteit van de entiteit binnen de markt voor de betrokken essentiële dienst(en).

57. De verstoring van essentiële diensten die worden verleend door een entiteit met een groot marktaandeel brengt waarschijnlijk een groter risico van cascade-effecten voor de verlening van andere essentiële diensten met zich mee, met name indien de betrokken essentiële dienst wordt verleend in een sector die sterk verweven is met andere sectoren, zoals de energie- of vervoerssector. De verstorende effecten van een incident dat de verlening van een essentiële dienst door een entiteit met een laag marktaandeel verstoort, kunnen ook aanzienlijk zijn indien deze entiteit een unieke of onvervangbare essentiële dienst levert waarvan een sector afhankelijk is.

58. Voor het beoordelen van de markt kunnen verschillende technieken voor bedrijfsanalyse worden gebruikt, zoals het vijfkrachtenmodel van Porter ([16]), de SWOT-analyse ([17]), PESTLE ([18]), de marktsegmentatiestrategie ([19]), customer journey mapping ([20]) en het Business Model Canvas ([21]).

IV.5 **Het geografische gebied dat door een incident kan worden getroffen, met inbegrip van eventuele grensoverschrijdende gevolgen;**

59. De lidstaten worden aangemoedigd overeenkomstig artikel 7, lid 1, punt e), van de richtlijn rekening te houden met de kwetsbaarheid die samenhangt met de mate van isolatie van bepaalde soorten geografische gebieden, zoals insulaire regio's, afgelegen regio's of bergachtige gebieden. Dergelijke geografische gebieden kennen doorgaans specifieke behoeften op het gebied van essentiële diensten en hebben beperkte mogelijkheden om verstoringen op te vangen.

60. Daarnaast kunnen andere elementen voor de toepassing van dit criterium relevant zijn:

a) de directe of indirecte gevolgen van het incident in een geografisch gebied, uitgedrukt in oppervlakte;

b) de directe of indirecte gevolgen van het incident voor het getroffen gebied, namelijk of deze lokaal, regionaal, nationaal of grensoverschrijdend zijn;

c) kenmerken van het geografische gebied, zoals land, luchtruim, water, stedelijk, landelijk of bos.

61. De lidstaten worden aangemoedigd om ter beoordeling van het geografische gebied dat door een incident kan worden getroffen veldwaarnemingen te verrichten, gegevens te verzamelen uit satelliet- en luchtfoto's en gebruik te maken van volkstellingsgegevens, kaarten van energietransmissie-infrastructuur, kaarten van vervoersinfrastructuur, milieubewakingsnetwerken en GIS-databanken ([22]).

([16]) Een benadering voor het analyseren van het concurrentielandschap van een sector op basis van vijf factoren: rivaliteit, nieuwe toetreders, leveranciers, klanten en vervangende producten.
([17]) Een benadering voor het karakteriseren van de interne en externe krachten die kansen of risico's voor een organisatie kunnen creëren. Hierbij wordt rekening gehouden met de sterke en zwakke punten van de organisatie en met externe kansen en bedreigingen.
([18]) In de PESTLE-analyse worden politieke, economische, sociale, technologische, juridische en omgevingsfactoren in aanmerking genomen en wordt de impact van deze externe factoren op de winstgevendheid van een organisatie beoordeeld.
([19]) Een techniek om de markt op te splitsen in specifieke segmenten op basis van klantkenmerken en -voorkeuren.
([20]) Een techniek om inzicht te krijgen in klantkenmerken en -voorkeuren en deze te visualiseren.
([21]) Een techniek om verschillende essentiële elementen van een bedrijf te beoordelen en te visualiseren.
([22]) Door middel van een geografisch informatiesysteem (GIS) kunnen gevaren in kaart worden gebracht en de mogelijke gevolgen van een incident visueel worden weergegeven. Ook kunnen ze worden gebruikt om maatregelen ter beperking van de gevolgen te ontwikkelen en de weerbaarheid te vergroten.

IV.6 **Het belang van de entiteit om de essentiële dienst op een voldoende niveau te houden, rekening houdend met de beschikbare alternatieven**

62. Dit criterium is onder meer relevant in verband met de levering van levensondersteunende diensten, zoals drinkwater, afvalwater, energie, gezondheidszorg, levensmiddelenproductie en -distributie en vervoer, met inbegrip van verkeersbeheerdiensten, aangezien de economie en de samenleving zonder deze diensten ineen zullen storten. Wanneer de lidstaten het belang van de entiteit voor de instandhouding van de essentiële dienst op een voldoende niveau beoordelen, moeten zij overeenkomstig artikel 7, lid 1, punt f), van de richtlijn rekening houden met de beschikbare alternatieven voor het verlenen van die essentiële dienst. In dit verband worden zij aangemoedigd om dergelijke alternatieven te overwegen wat betreft toegankelijkheid, de snelheid waarmee het alternatief kan worden ingezet, de kwaliteit van de alternatieve dienstverlening en de extra kosten die hierdoor ontstaan. Indien de gebruikers geen reëel alternatief hebben voor de essentiële dienst, is het verstorende effect over het algemeen groter, ongeacht het aantal door de verstoring getroffen gebruikers. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de mate van kriticiteit, de kenmerken en het primaire doel van de essentiële dienst.

BIJLAGE

VRIJWILLIG GEMEENSCHAPPELIJK RAPPORTAGEMODEL

I. ALGEMENE OVERWEGINGEN

In artikel 5 van de richtlijn wordt bepaald dat de lidstaten een risicobeoordeling uitvoeren die door de lidstaten wordt gebruikt om kritieke entiteiten overeenkomstig de richtlijn te identificeren.

Overeenkomstig artikel 5, lid 4, van de richtlijn moeten de lidstaten de Commissie relevante informatie verstrekken over de soorten risico's die zijn geïdentificeerd naar aanleiding van de risicobeoordeling door die lidstaat en de resultaten daarvan, per sector en deelsector als beschreven in de bijlage bij de richtlijn.

In artikel 5, lid 5, van de richtlijn wordt bepaald dat de Commissie, in samenwerking met de lidstaten, een vrijwillig gemeenschappelijk rapportagemodel opstelt waarmee aan artikel 5, lid 4, van de richtlijn kan worden voldaan.

Hoewel het gebruik van dit gemeenschappelijke rapportagemodel vrijwillig is, worden de lidstaten aangemoedigd om het te gebruiken wanneer zij informatie verstrekken overeenkomstig artikel 5, lid 4, van de richtlijn. Het gemeenschappelijke rapportagemodel is bedoeld om voor elke sector afzonderlijk te rapporteren en, in sectoren met deelsectoren, ook per deelsector. Zo zal het rapportagemodel bijvoorbeeld in de energiesector met vijf deelsectoren vijf keer worden gebruikt.

Dit model is bedoeld om op een geharmoniseerde manier een overzicht te bieden van informatie die relevant wordt geacht voor rapportage aan de Commissie, ongeacht of het om niet-gerubriceerde of gerubriceerde informatie gaat. Als lidstaten echter besluiten dit model te gebruiken als basis voor het uitwisselen van meer gedetailleerde of gerubriceerde informatie, moet dit altijd via de daarvoor bestemde communicatiekanalen gebeuren.

Dit model mag niet worden beschouwd als een document met richtsnoeren of als vervanging van de risicobeoordelingen die de lidstaten op grond van artikel 5 van de richtlijn moeten uitvoeren.

II. OVERWEGINGEN BIJ HET INVULLEN VAN HET MODEL

In de eerste afdeling moeten de lidstaten de soorten geïdentificeerde risico's die van invloed kunnen zijn op de levering van essentiële diensten voor de sector en deelsector waarover wordt gerapporteerd, selecteren. Er kunnen meerdere soorten geïdentificeerde risico's worden geselecteerd. Wanneer een soort risico wordt geïdentificeerd, moeten de lidstaten overwegen om het betreffende soort risico nader te omschrijven.

In de tweede afdeling moeten de lidstaten de lijst van kwetsbaarheden en potentiële gevolgen doornemen en aangeven welke daarvan relevant zijn voor de kwalificatie van de uitkomst van de risicobeoordeling. Vervolgens moeten de lidstaten bij de rapportage over de resultaten ook een algemene beoordeling geven van de gevolgen van de verstoring van de levering van essentiële diensten voor de sector en deelsector waarover wordt gerapporteerd. Ten slotte moeten de lidstaten overwegen om het antwoord met betrekking tot de resultaten van de risicobeoordeling nader toe te lichten in een schriftelijke bijdrage.

In de derde afdeling moeten de lidstaten overwegen om in een schriftelijke bijdrage aanvullende inzichten te delen over de soorten risico's die naar aanleiding van de risicobeoordeling zijn geïdentificeerd en de resultaten daarvan, wat betreft de methodologische aanpak, beste praktijken of lessen die uit het risicobeoordelingsproces zijn getrokken. In dit verband duidt "risicobeoordeling" op het gehele proces ter bepaling van de aard en omvang van een risico door potentieel relevante dreigingen, kwetsbaarheden en gevaren die tot een incident kunnen leiden, in kaart te brengen en te analyseren, en door het verlies of de verstoring van een essentiële dienst die dat incident zou kunnen veroorzaken in te schatten, als omschreven in artikel 2, lid 7, van de richtlijn.

In de vierde en laatste afdeling moeten de lidstaten overwegen of het nodig is aanvullende informatie te verstrekken in verband met hun rapportageverplichting op grond van artikel 5, lid 4, van de richtlijn door middel van een aanvullende schriftelijke bijdrage.

IDENTIFICATIEPARAMETERS

Lidstaat:	
Bevoegde instantie:	
Rapportageperiode:	
Sector:	**Deelsector:**
☐ **Energie**	☐ Elektriciteit ☐ Stadsverwarming en -koeling ☐ Olie ☐ Gas ☐ Waterstof
☐ **Vervoer**	☐ Lucht ☐ Spoor ☐ Water ☐ Weg ☐ Openbaar vervoer
☐ **Bankwezen**	
☐ **Infrastructuur voor de financiële markt**	
☐ **Volksgezondheid**	
☐ **Drinkwater**	
☐ **Afvalwater**	
☐ **Digitale infrastructuur**	
☐ **Overheid**	
☐ **Ruimtevaart**	
☐ **Productie, verwerking en distributie van levensmiddelen**	
_____	_____

1. SOORTEN GEÏDENTIFICEERDE RISICO'S

1.1.	**Natuurlijke risico's** ☐ Biologisch (bv. i.v.m. gezondheid, epidemieën, pandemieën) ☐ Geofysisch (bv. aardbevingen, vulkanische activiteit, aardverschuivingen) ☐ Hydrometeorologisch (bv. extreme weersomstandigheden, stormen, neerslag, overstromingen, waterschaarste, droogte, bosbranden, hittegolven, koudegolven) ☐ Extraterrestrisch (bv. zonnevlammen) ☐ Andere acute of chronische natuurlijke risico's in verband met klimaatverandering of het natuurlijke milieu (bv. zeespiegelstijging, verontreiniging. Graag nader toelichten): **Door de mens veroorzaakte risico's** ☐ Chemisch ☐ Radiologisch of nucleair ☐ Hybride risico's ([1]) ☐ Sabotage ☐ Terreurrisico's (bv. door gebruik van explosieven, gijzelneming)

	☐ Andere criminele handelingen (bv. brandstichting, corruptie, inbraak, geweldpleging, vandalisme) ☐ Risico's van binnenuit (bv. kwade opzet, menselijke fouten, nalatigheid) ☐ Cyberrisico's ☐ Militaire risico's ☐ Buitenlandse rechtstreekse investeringen die de veiligheid of de openbare orde in het gedrang brengen ☐ Spionage ter voorbereiding van andere door de mens veroorzaakte risico's (bv. bewaking met drones, gegevensdiefstal) ☐ Maatschappelijke risico's (bv. rellen, stakingen) ☐ Andere door de mens veroorzaakte risico's (graag nader toelichten): **Technische/technologische risico's** ☐ Onopzettelijk (bv. fout, defect, storing, botsing, vrijkomen van gevaarlijke stoffen, straling) ☐ Structureel verval (d.w.z. de verslechtering van fysieke infrastructuur in de loop van de tijd en als gevolg van belasting) ☐ Gebruik van opkomende (digitale) technologieën (bv. gebruik van AI) **Samengestelde risico's** ☐ Sectoroverschrijdende risico's ☐ Grensoverschrijdende risico's ☐ Intrasectorale risico's ☐ Andere risico's met cascade-effecten, als gevolg van de verstoring van een essentiële dienst (bv. NaTech ([2]), ruimtepuin) ☐ Risico's die specifiek zijn voor de sector en de deelsector (graag nader toelichten): ☐ Anders (graag nader toelichten):
	Schriftelijke bijdrage …

([1]) De term "hybride dreigingen" heeft betrekking op situaties waarin statelijke of niet-statelijke actoren trachten de kwetsbaarheden van de EU in hun eigen voordeel te benutten door op gecoördineerde wijze gebruik te maken van een combinatie van (diplomatieke, militaire, economische of technologische) maatregelen zonder over te gaan tot een officiële oorlogsverklaring. Deze categorie betreft per definitie meestal meer dan één risico en moet daarom, indien van toepassing, samen met de andere risico's worden geselecteerd.

([2]) Door natuurrampen veroorzaakte secundaire technologische effecten.

2. RESULTATEN VAN DE RISICOBEOORDELING	
2.1.	**Zwakke punten** ☐ Sectoroverschrijdende afhankelijkheden (overeenkomstig de sectoren die zijn opgenomen in de bijlage bij de richtlijn) (graag nader toelichten): ☐ Sectorale of deelsectorale afhankelijkheden (overeenkomstig de sectoren en deelsectoren in de bijlage bij de richtlijn) (graag nader toelichten): ☐ Afhankelijkheden van categorieën entiteiten (overeenkomstig de categorieën entiteiten die zijn vastgesteld in de bijlage bij de richtlijn) (graag nader toelichten): ☐ Afhankelijkheid van entiteiten in andere lidstaten (graag nader toelichten): ☐ Afhankelijkheid van entiteiten in derde landen (graag nader toelichten): ☐ Afhankelijkheden in de toeleveringsketen ☐ Veiligheid van en bewustzijn onder werknemers ☐ Zwakke punten die specifiek zijn voor de sector en de deelsector (graag nader toelichten): ☐ Anders (graag nader toelichten):
	Schriftelijke bijdrage …
2.2.	**Potentiële gevolgen van een ernstig verstorend incident** ☐ Economische activiteiten (bv. financiële schade/verliezen, werkloosheid, reputatieschade, uitvoerbeperkingen, daling van buitenlandse investeringen, daling van het toerisme) ☐ Maatschappelijke activiteiten (bv. verstoring van overheidsdiensten.) ☐ Milieu (bv. schade aan ecosystemen, verontreiniging) ☐ Openbare veiligheid (bv. gevolgen voor hulpdiensten, verplaatsing, evacuatie) ☐ Veiligheid (bv. territoriale integriteit, gevolgen voor rechtshandhavingsdiensten, defensie) ☐ Volksgezondheid (bv. ziekte, personeelstekort, tekort aan geneesmiddelen, medische apparatuur of medische tegenmaatregelen)

	☐ Internationale betrekkingen en partnerschappen of diplomatie (bv. met landen buiten de EU, internationale organisaties, handel) ☐ In de betrokken sector of in andere sectoren die zijn vermeld in de bijlage bij de richtlijn ☐ Voor het publiek (bv. doden, gewonden) ☐ Voor de interne markt ☐ Voor essentiële diensten aan of in zes of meer lidstaten ☐ Gevolgen die specifiek zijn voor de sector en de deelsector (graag nader toelichten): ☐ Anders (graag nader toelichten):
	Schriftelijke bijdrage …
2.3.	**Ernst (“significantie”) van de gevolgen van een verstorend incident** ☐ Relatief insignificant ☐ Enigszins significant ☐ Matig significant ☐ Zeer significant ☐ Uiterst significant
	Schriftelijke bijdrage …

3. AANVULLENDE INZICHTEN MET BETREKKING TOT DE SOORTEN GEÏDENTIFICEERDE RISICO'S EN DE RESULTATEN VAN DE RISICOBEOORDELING	
3.1.	**Methodologische aanpak**
	Schriftelijke bijdrage …
3.2.	**Beste praktijken**
	Schriftelijke bijdrage …
3.3.	**Geleerde lessen**
	Schriftelijke bijdrage …

4. AANVULLENDE INFORMATIE	
4.1.	*Schriftelijke bijdrage …*